

РЕШЕНИЕ

№ 572

гр. София, 22.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 2-РО НАКАЗАТЕЛНО
ОТДЕЛЕНИЕ**, в публично заседание на двадесет и седми октомври през две
хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Биляна Чочева

Членове: Милена Панева

Надежда Трифонова

при участието на секретаря Илияна Т. Рангелова
в присъствието на прокурора К. Николова
като разгледа докладваното от Милена Панева Касационно наказателно дело
от общ характер № 20258002200644 по описа за 2025 година

Касационното производство е образувано по жалба на частните обвинители Д. Т. и Й. Т., чрез повереника им и жалба на защитника на подсъдимия М. С. срещу решение № 76 от 28.04.2025 г. на състав на Пловдивския апелативен съд, постановено по ВНОХД № 244/2024 г.

Частните обвинители, чрез повереника си адв. Т., са оспорили въззивния акт с аргументи за явна несправедливост на наложените на подсъдимия наказания лишаване от свобода и лишаване от право да управлява моторно превозно средство, като са преценили размера на всяко от тях като силно занижен, дори и след коригирането му с въззивната намеса. Отправили са искане за отмяна на оспореното съдебно решение и за връщане на делото за новото му въззивно разглеждане с оглед увеличаване на срока на всяко от посочените наказания.

С касационната жалба, депозирана от защитника на подсъдимия – адв. Н. Д. се поддържат касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 2 и т. 3 НПК, като е оспорена дейността на въззивния съд по оценка за достоверност и достатъчност на доказателствения материал, довела до ограничаване на процесуалните права на подсъдимия по защита срещу обвинението. Заявено е и несъгласие с въззивните мотиви за неприложимост на правилата на чл. 55, ал. 1 НК при определяне на наложените на подсъдимия наказания. Направени в алтернатива са искания за отмяна на въззивния акт и пълно оневиняване на подсъдимия, или за връщане на делото за ново разглеждане по въззивен ред с указания за събиране на допълнителни доказателства и назначаване на повторна КСМАТЕ, или за намаляване на срока на всяко от наказанията лишаване от свобода и лишаване от право да се управлява моторно превозно средство по правилата на чл. 55 НК и прилагане на института на условното осъждане по чл. 66 НК.

Пред настоящия състав адв. Т. поддържа касационната жалба на частните обвинители и изложените в нея съображения. Същевременно заявява несигурна подкрепа за направеното с тази жалба искане за отмяна на въззивното решение и за връщане на делото за ново въззивно разглеждане, като в тази връзка заявява, че продължаването на наказателното производство би обременило допълнително частните обвинители, макар според тях наказанията да са занижени. Моли ВКС да отсъди така, както счита, че е най-правилно, т.е. да потвърди въззивното решение или да го отмени и да върне делото на въззивния съд с указания за налагане на по-тежки наказания.

Участващият в касационното производство защитник на подсъдимия – адв. Т. пледира в подкрепа на подадената жалба, настоявайки, че в нея са изложени подробни съображения и са посочени неизяснените обстоятелства. Заявява, че единствената причина за злополуката е извършената от М. Д. неправилна маневра, която ако бе изпълнена в съответствие със закона, последиците биха били по-леки. Счита, че наказанията са неправилно завишени. Поддържа направените с касационната жалба на адв. Д. искания.

Представителят на Върховната касационна прокуратура излага подробно мотивирано становище за неоснователност на двете жалби и предлага оспореното с тях въззивно съдебно решение да бъде оставено в сила.

Подсъдимият заявява солидарност с казаното от своя защитник. В последната си дума моли за справедливо решение.

Настоящият състав, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите, определени с чл. 347 НПК, установи следното:

С присъда № 260003 от 22.08.2022 г., постановена по НОХД № 611/2019 г., състав на Хасковския окръжен съд е признал подсъдимия М. Д. С. за виновен в това, че на 21.05.2018 г. в гр. Х., на ул. „П. В. В.“, в района до дом № 15, при управляване на моторно превозно средство – лек автомобил БМВ, модел 328, с рег. № *** нарушил правилата за движение по пътищата, регламентирани в чл. 21, ал. 1 ЗДвП и по непредпазливост причинил смъртта на Б. Д. Т. и средна телесна повреда на И. Д. Д., изразяваща се в трайно затрудняване на движенията на левия долен крайник, като след деянието направил всичко, зависещо от него за оказване помощ на пострадалите, поради което и на осн. чл. 343а, ал. 1, б. „г“ вр. чл. 343, ал. 4 вр. ал. 3, б. „б“ вр. ал. 1, б. „в“ вр. чл. 342, ал. 1 НК и чл. 55, ал. 1, т. 1 НК му е наложил наказание лишаване от свобода за срок от една година и шест месеца, изпълнимо при първоначален общ режим, като го е оправдал по първоначалното обвинение по чл. 343, ал. 4 вр. ал. 3, б. „б“ вр. ал. 1 НК, както и по обвинението за това да е извършил престъплението при независимо съпричиняване с М. М. Д..

На осн. чл. 343г НК съдът е постановил и лишаване на подсъдимия от право да управлява моторно превозно средство за срок от четири години.

С присъдата и на осн. чл. 25, ал. 1 вр. чл. 23, ал. 1 НК съдът е определил едно общо наказание лишаване от свобода по настоящото дело и по НОХД № 833/2019 г. на Хасковския районен съд в размер на по-тежкото, а именно една година и шест месеца лишаване от свобода, към което и на осн. чл. 25 вр. чл. 23, ал. 2 и ал. 3 НК е присъединил наказанието лишаване от право да се управлява моторно превозно средство за срок от четири години и наказанието глоба в размер на 250 лева.

С тази присъда съдът е признал М. М. Д. за невиновна в това на 21.05.2018 г. в гр. Х., на ул. „П. В. В.“, в района до дом № 15, при управляване на моторно превозно средство – лек автомобил БМВ, модел 318, с рег. № *** в нарушение на правилата по чл. 37, ал. 3 ЗДвП и чл. 77, ал. 1 ППЗДвП по непредпазливост и в условията на независимо съпричиняване с М. Д. С. да е причинила смъртта на Б. Д. Т. и средна телесна повреда на И. Д. Д., изразяваща се в трайно затрудняване движенията на левия долен крайник, поради което и на осн. чл. 304 НПК я е оправдал по обвинението по чл. 343, ал. 4 вр. ал. 3, б. „б“ вр. ал. 1 в. чл. 342, ал. 1, пр. 3 НК.

С оглед изхода на делото и на осн. чл. 189, ал. 3 НПК съдът е възложил заплащането на направените по воденето му разноси в тежест на подсъдимия, както и на разноските,

направени от частните обвинители. Извършено е и разпореждане с веществените доказателства.

След оспорване по въззивен ред от защитника на подсъдимия и от частните обвинители чрез повереника им, присъдата е била потвърдена с решение № 103 от 23.06.2023 г. по ВНОХД № 51/2023 г. на състав на Пловдивския апелативен съд (ПАС).

Последвало е касационно производство по инициатива на същите страни, като с решение № 300 от 20.05.2024 г., постановено по касационно наказателно дело № 1060/2023 г., Върховният касационен съд, първо наказателно отделение е отменил въззивния акт и е върнал делото за повторното му разглеждане по въззивен ред с указания за отстраняване на съществени процесуални нарушения, свързани с неизясняване на разстоянието на видимост между двете превозни средства, неизясняване на момента на възникване на опасността и на възможността М. Д. да избегне удара чрез предприемане на позволена от закона маневра.

С оспореното понастоящем по касационен ред въззивно съдебно решение присъдата е изменена, като срокът на наказанието лишаване от свобода, наложено на подс. С., е увеличен на две години и шест месеца, а срокът на лишаването от правоуправление е увеличен на пет години, съответно увеличен е срока на общо определеното на осн. чл. 25, ал. 1 вр. чл. 23, ал. 1 НК наказание лишаване от свобода на две години и шест месеца, към което е присъединено наказанието лишаване от правоуправление за срок от пет години. В останалата ѝ част присъдата е потвърдена, а подсъдимият е осъден да заплати направените във въззивното производство разноски по делото.

Жалбите срещу този акт са неоснователни.

Вземайки предвид същността на направените с тях възражения, настоящият състав обсъди с приоритет тези на защитника на подсъдимия за допуснати от въззивния съд съществени процесуални нарушения, давели до неправилно прилагане на материалния закон, защото само при отсъствие на пороци от тази категория е мислим коментар на доводите за явна несправедливост на наказанието.

Извършената в тази насока касационна проверка по делото не потвърждава претенциите за съществени недостатъци в процесуалната дейност на въззивния съд.

Възражава се, че съставът на ПАС е преписал експертните заключения, а не е отговорил на доводите на защитата, не е обсъдил доказателствата през призмата на експертните изводи и не е обяснил защо предложеният му от адв. Д. и оборващ експертните констатации техен анализ е неверен.

Сред така твърдяното вярно е единствено това, че в решението дословно е възпроизведено съдържанието на приетите по делото експертизи, при това двукратно що се касае до първоначалната еднолична и двучленната комплексна СМАТЕ, възпроизведено буквално е и заявеното от вещите лица в хода на проведените техни разпити. Подобен подход не бележи достойнство на съдебния акт, който поначало е предназначен да посочи основанията за постановяването му – процесуални и материалноправни и да даде израз на съдебната воля относно въпросите, които трябва да получат решение с него, а не да дублира съдържанието на доказателствените материали. В конкретния случай обаче по-важно е, че следвайки възприетия подход, въззивният съд не е спестил усилия в изпълнение на изискването на чл. 14, ал. 1 НПК да реши делото след всестранно и пълно проучване и анализ на всички обстоятелства, ръководейки се от закона и изчерпвайки пределите на въззивния контрол. Всеки от доводите на защитата срещу първоинстанционната присъда и подкрепената с нея обвинителна теза е получил отговор чрез въззивния акт. Това важи за настояването, че вещите лица, както и първостепенният съд, не са успели да кажат откъде е потеглила Д., за да навлезе в платното за движение по ул. „П. В. В.“ и какво е било разстоянието, от което тя е могла за първи път да възприеме водения от подсъдимия л.а. БМВ-328, както и за настояването за виновен неин принос за възникването на злополуката. Съставът на ПАС е дал пространно обоснован отговор на възражението за съществуване на причинно-следствена връзка между поведението на М. Д., реализирано в нарушение на чл. 37, ал. 3 ЗДвП и чл. 77, ал. 1 ППЗДвП и общественоопасния резултат, както и относно

възможностите този резултат да бъде избегнат само чрез нейното поведение. Професионално обоснована е и причинно-следствената връзка между допуснатото от подсъдимия нарушение на правилата за движение по чл. 21, ал. 1 ЗДвП и настъпилото произшествие с трагичен резултат.

Доколкото с жалбата се твърди, че решението не съдържа собствен на въззивния съд доказателствен анализ „през призмата на експертните изводи“, следва да се припомни неведнъж отбелязването в практиката на ВКС, че въззивният съд не е длъжен всякога да излага в документално-словесен вид анализ и оценка на доказателствата, когато пред него не са направени възражения в тази насока, когато не приема нови фактически положения, различни от установените от първостепенния съд и щом констатира, че този съд качествено се е справил с оценяването и обсъждането на доказателствата и споделя изложените от него съображения. Достатъчно е от въззивния акт да е ясно видимо, че съдът е изпълнил задължението си за цялостна проверка на правилността на оспорената пред него присъда и волята му да е заявена по достатъчно ясен и убедителен начин, позволяващ проследяване на процеса на формиране на вътрешното му убеждение. В случая прочитът на въззивното решение недвусмислено показва не само съгласието на постановилия го съд с прецизния доказателствен анализ на първата инстанция. Въззивният съд е направил и собствена оценка за достоверност на доказателствените източници и за процесуална издръжаност на ползваните при решаването на делото експертизи. На тази именно база, а не произволно, той е преценил точността и адекватността на заложените в присъдата фактически констатации, както и на направените от страните възражения преди да ги отхвърли или подкрепи. Прецизно изяснени са основните, значими от гледище на предмета на делото въпроси - относно причините за възникването на ПТП и неговия механизъм, съответно относно поведението на всеки от двамата водачи непосредствено преди и в момента на злополуката; скоростите, с които са се движили двата автомобила в момента на удара; опасните техни зони за спиране; отстоянията на видимост; пътните условия, предопределени от особеностите на нощната тъмнина, степента на осветеност на пътя и релефа на пътния участък; моментът на възникване на опасността за всеки от двамата водачи и възможностите им да реагират ефективно и в рамките на закона за избягване на опасността.

Лишени от процесуално основание са всички възражения на адв. Д. срещу възприемането на експертните изводи по тези въпроси. В голямата им част възраженията почиват не на допуснати в съдебната дейност процесуални пороци, а на субективно третиране на съдебните констатации, изолирано от доказателствата и от действителното съдържание на подкрепящите ги експертни заключения.

Невярно се твърди, че въззивният съд е допуснал съществено нарушение, като не е отговорил убедително защо не приема предложеният на вниманието му от защитника анализ на част от експертните изводи, съпътстван със собствени на адв. Д. изчисления. Съдът няма задължение, влизайки сам в ролята на експерт, да оборва технически изчисления, след като веднъж вече е преценил, че не разполага с нужните извънправни познания и се нуждае от високо специализирана помощ в съответната област, за да получи отговор на интересувачи производството въпроси (в случая относно механизма на автопроизшествието и причините за него). Съдебната преценка на една експертиза може и следва да се провежда на общо основание и по критериите, приложими към доказателствената информация по делото въобще, т.е. от гледище на логическото съдържание на експертното заключение, на връзката и съответствието му с доказателствата по делото; обезпечеността на експертизата с нужния за пълноценното ѝ провеждане изходен материал и съответно всеобхватното ползване на същия при извършването на експертните изследвания и анализи; ползването на признати от науката и практиката методи за решаването на експертните задачи; съответствие между аналитичната част и заключението на експертизата; нивото на категоричност, последователност, логичност, взаимна свързаност на експертните изводи; съответствието на поставените задачи с професионалната компетентност на ползвания експерт и пр. В случая на тази именно база въззивният съд е формирал преценката си за възможността чрез изготвените и приети по делото технически експертизи да бъде установена обективната

истина и е отказал да се съобрази с предложената му от защитника перспектива към тяхното качество.

Според жалбата, ПАС съществено е накарнал правните възможности на подсъдимия за защита с отказа си да уважи искането на адвоката му за допускане на повторна КСМАТЕ. Критикуваният съдебен отказ обаче би могъл да съставлява съществен процесуален порок единствено ако е довел до неизясняване на въпроси с важно за правилното решаване на делото значение. Именно в този контекст настоящият състав разгледа възражението, тъй като в принципен план съдът разполага с процесуална автономия, преценявайки колко и какви доказателства и експертизи да допусне по пътя към постигането на обективната истина, стига позицията му да е формирана в съгласие с изискванията на чл. 14 НПК, както е в случая. Причините, поради които въззивният съд е отказал да назначи поисканата от адв. Д. повторна КСМАТЕ са обяснени в определението му от 17.02.2025 г. и няма основания тези аргументи да не бъдат подкрепени, доколкото чрез назначените още от първостепенния съд колективни съдебно-медицински и автотехнически експертизи, а след това и чрез КСМАТЕ, назначена във въззивното производство, са без съмнение установени мястото и механизма на автопроизшествието, причините за възникването му, съответно обективният и субективният принос на водачите на участвалите в него автомобили.

Невярно се твърди, че въззивният съд е нарушил правилата за доказване, ползвайки автотехническа експертиза, която е определила мястото на удара произволно, а не чрез нужните, според защитника, формули и изчисления. Въззивният съд не е имал основания за такава констатация, защото тя не съответства на обективното състояние на нещата. Мястото на удара е определено от вещите лица на базата на информацията, съдържаща се в обясненията на подсъдимия и в свидетелските показания, в протоколите за оглед – на местопроизшествието и на всеки от двата, участвали в злополуката автомобили и приложените към тях фотоалбуми, както и чрез данните, получени от вещите лица Мутафчиев и Еленски при лично извършените от тях на 21.05.2021 г. измервания и заснемания на местопроизшествието и на всеки от двата автомобила – БМВ-318 и БМВ-328.

Сред посочените информационни източници с водещо значение за експертните анализи са били огледните протоколи с фиксираните в тях данни относно обстановката на местопроизшествието, разположението на двата, катастрофирали автомобила след злополуката, деформациите по тях, останените на мястото следи, особеностите на района на произшествието, релефът на пътния участък. Експертният анализ на така събраната именно по процесуален ред доказателствена информация, ползвана впоследствие при графичното мащабно построение на пътната ситуация, е позволила определяне на мястото на удара, движението на двете превозни средства преди неговото възникване и взаимното им положение в момента на злополуката, съответно движението им след това до пълното им установяване в покой.

Неоснователно се възразява и срещу ползването на находките на следи на мястото на произшествието при локализирането на удара и при определянето на скоростта на двете превозни средства в момента на възникването му. Според адв. Д. мястото на удара никога не е мястото на останените материални следи, защото преди катастрофиралите автомобили да започнат да оставят материални следи има време от 0,4 секунди на разрушаване.

Следите, ползвани от вещите лица в случая обаче не са такива от разрушаване на части от автомобилите или отхвърлени от тях при удара предмети, за да се обмисля действието на инерционните сили и възможното отместване в пространството на елементи от самите автомобили (напр. частици боя, отломки от стъкла, части от автомобилите или намирали се в тях вещи) от мястото на първоначалния удар. Ползвани са следите от задирания и горивно-смазочни материали върху пътната настилка, установени при огледа на местопроизшествието. Грамотното техническо разчитане на тези именно следи съобразно с тяхното местоположение, параметри и отстояния е ползвано за нуждите на експертните отговори по посочените въпроси. Важни са в тази връзка разясненията, направени от вещите лица в заседанието от 28.10.2024 г. по въззивното дело, че при удар от типа на този между двата процесни автомобила, т.е. между насрещно движещи се превозни средства, всяко от

тях блокира движението на другото, съпътствано от образуване на съответните деформации по тях, като при това подовите им елементи почти едновременно започват да контактуват с пътната настилка и да оставят следи по нея. Поради това тези следи са достатъчно обективни находки, които позволяват с максимална точност да се определи мястото на удара.

Като нерегистриран от ПАС, но съществено опорочаващ експертните изследвания факт, защитникът е посочил ползването от вещите лица на ъгъла между надлъжните оси на двата автомобила в момента на удара. Този ъгъл, според адв. Д. е следвало да бъде изчислен в процеса на огледа, а това не е сторено. От тук е направено заключение, че КСМАТЕ е използвала несъбрана по доказателствен път информация.

Обективният прочит на автотехническите експертизи показва, че коментираният ъгъл е изчислен на базата на информация, която не е била налична за екипа, извършил огледа на местопроизшествието (технически данни от производителя за автомобилите, размери, аеродинамика и пр., предоставени в хода на досъдебното производство), както и чрез високоспециализираните експертни усилия по съпоставяне на измерените и заснети при огледа на всеки от двата автомобила техни деформации. Т.е. чрез усилия и изходни данни, непостижими в момента на огледа на местопроизшествието. Поставеното от адв. Д. изискване за определяне на този ъгъл при провеждането на огледа сериозно надхвърля непосредствените задачи на това процесуално-следствено действие. Откритият в жалбата като проблематично решен въпрос е получил своя отговор по делото на базата на събрана по процесуален ред доказателствена информация, позволила последваща реконструкция на взаимното положение на двете коли в момента на удара и провеждане на експертните изчисления. Поради това няма основания за упрек към ПАС, че е ползвал порочно формирани експерти изводи при решаването на делото.

Невярно е и твърдението, че делото е решено при липса на отговор на въпроса относно първия момент на възникване на опасността за двамата водачи и без яснота относно това дали тази опасност се е появила едновременно и за двамата, дали е имало видимост на мястото и относно начина, по който тази видимост е била определена от вещите лица. Всеки от тези въпроси има отговор в оспореното съдебно решение и този отговор е съответен на изводимото от приетите по делото експертизи, назначавани, обсъждани и приемани с участието и на защитника на подсъдимия. Ясен е и пътят, по който вещите лица са обезпечили отговорите на тези въпроси, за да бъдат те възприети от съда. Чрез данните от протокола за оглед на местопроизшествието и измерванията, направени от експертите по двучленната КСМАТЕ при извършеното от тях на 21.05.2021 г. посещение на мястото на злополуката, е установено, че особеностите на релефа на пътния участък, свързани с наличието на възвишение и на десен завой (считано спрямо посоката на движение на подсъдимия) са ограничавали взаимната видимост между двамата водачи, като такава се е открила за тях почти едновременно в процеса на движението им, когато са се намирали на около 70 метра взаимна дистанция и след като л.а. БМВ-328 е преодолял възвишението и е излязъл от кривата на завой.

Все така без връзка с доказателствата по делото се твърди, че съдът се е лишил от възможност за обективен отговор на въпроса за видимостта на мястото на злополуката в момента на възникването ѝ, защото измервания са правени през деня, а ПТП е възникнало в условията на нощна тъмнина. Всъщност, протоколът за извършения около два часа след произшествието (в интервала от 00:05 ч. до 02:20 ч.) оглед на мястото, е документирал резултат от измерване на това разстояние, направено очевидно в условия именно на нощна тъмнина. В огледния протокол е отразено, че източно от мястото на произшествието се намира възвишение, което ограничава видимостта в зоната на местопроизшествието на около 70 метра.

Що се касае до момента на възникване на опасността за всеки от двамата водачи, въззивният съд, подобно на съда от първа инстанция, правилно е преценил този момент, свързвайки го с момента на установяване на взаимна видимост между тях. Поначало моментът на възникване на опасността за движението, от който водачът на МПС е задължен да вземе предписаните от закона мерки за безопасност на движението, а именно намаляване

на скоростта или спиране, е възприемане на пътно препятствие, когато такова се е появило на платното за движение или в близост до него. В случая, обосновано от наличното по делото експертно мнение, ПАС е приел, че в момента, когато автомобилът на подсъдимия е станал достъпен за възприемане от М. Д., в същия момент и нейният автомобил е станал достъпен за възприемане от подсъдимия. Неоснователно е възражението на защитника, че ПАС е спестил отговор на въпроса относно мястото, на което се е намирал воденият от Д. л.а. БМВ-318 в момента, когато подсъдимият е могъл да го види за пръв път. Отговорът се съдържа на стр. 24 и стр. 34 от решението. Намирал се е на 9 м. преди мястото на удара в процес на предприето навлизане в платното за движение с маневра за ляв завой. Не са убягнали от съдебното внимание и останалите, съпътстващи този извод експертни констатации, а именно, че при изчислената опасна зона за спиране на л.а. БМВ-318, ако Д. бе предприела спиране, автомобилът ѝ би се установил в северната пътна лента, заета вече от движещият се със 108 км/ч. автомобил на подсъдимия и ударът между двете превозни средства отново би бил неизбежен. Това е безусловно така, като се има предвид, че в момента на откриване на взаимна видимост между двамата водачи автомобилът на подсъдимия е отстоял от мястото на удара на около 63 метра – разстояние почти два пъти по-кратко от дължината на опасната му зона за спиране. Този удар не би настъпил обаче, ако подсъдимият бе избрал скорост в рамките на разрешената, като в този случай дори не би било необходимо да реагира по предписания от чл. 20, ал. 2 ЗДвП начин, защото л.а. БМВ-318 би имал достатъчно време за завършване на предприетата маневра и двата автомобила биха се разминали безконфликтно.

Жалбата съдържа и оплакване, че съдът е утвърдил оневиняването на М. Д., водейки се от умишлено лишено от съпътстващи го изчисления становище на вещите лица, че дори Д. да бе завила надясно, удар отново би настъпил, при това с по-тежки последици. Обективна основа за това оплакване не е посочена, макар отправеният упрек да е тежък, като в съдържателен план представлява такъв за нарушаване на показателите в работата на вещите лица и тяхната добросъвестност чрез залагане в експертизите на изкуствени конструкции, тенденциозно и злонамерено поднесени по делото. Преди всичко следва да се отбележи, че декодирането на такъв експертен подход е основание да бъде поискан отвод на вещите лица. Такъв процесуален ход обаче не е предприет от защитата. Не е било поставено и възражение на тази основа пред въззивния съд. Вместо това въпросът се повдига едва в касационната жалба, което недвусмислено показва, че предназначението му е единствено да подпомогне ресурсно обема на касационното обжалване. По-важно е обаче, че ПАС не е имал обективни основания за подобна констатация.

Експертите са обсъдили възможността Д. да извърши завой надясно от мястото, от което е предприела включване в платното за движение без да навлиза в южната лента и са отrekli тази възможност обосновано, а не произволно и злонамерено, обяснявайки, че в този случай воденият от нея автомобил би трябвало да извърши завой с радиус по-малък от минималния радиус на завоя, на който е способен автомобил с неговата дължина от 3,4 м. Експертното изследване на развитието на ситуацията в тази хипотеза е потвърдило възникването на удар между двете превозни средства, като са конкретизирани частите им, които биха влезли в съприкосновение, както и тежестта на последиците за намиралите се в двата автомобила лица. Въпреки множеството условности, които е невъзможно да бъдат обхванати (а е било и ненужно с оглед на конкретните нужди на производството), анализирана е и другата, предложена от защитника хипотетична ситуация – на възприемане на десен завой от л.а. БМВ-318 с включване в северната лента от най-дясната част на уширението. Установено е било при това изследване, че и в тази хипотеза, при избраната от него твърде висока скорост на движение, подсъдимият отново не би имал техническа възможност да установи автомобила си преди да настигне л.а. БМВ-318 при движение на последния с разрешена скорост, като последиците не биха били по-леки, а за Д. би могло да са и по-тежки.

Влизайки пряка конкуренция с вещите лица и за поред път налагайки собствено разбиране за нещата, адв. Д. е настоял, че в нарушение на изискванията за обективност и без

доказателствено установени предпоставки ПАС се е съгласил с вещите лица, че когато Д. е предприела навлизане в платното за движение, тя не е имала обективна възможност да възприеме намиращият се в същия момент на около 97 м. от мястото на удара автомобил БМВ-328. Според него съдът не се е съобразил с факта, че ПТП се е случило през нощта и светлините от фаровете на този автомобил „са осветявали на голямо разстояние напред“. Мотивирано чрез експертните разяснения, а не произволно, ПАС е приел, че при изкачване на възвишението от л.а. БМВ-328 и поради десния завой, считано спрямо посоката му на движение, светлините от фаровете му биха светили наляво, т.е. извън платното за движение и по-високо от позицията, в която е била Д. в същия момент. Съответно, при това изкачване светлините от фаровете на л.а. БМВ-328 биха осветявали обектите встрани от пътя и във височина – дървета, къщи, стълбове, а М. Д. би могла да види не самите светещи фарове, а отражението на светлината им от крайпътните обекти без възможност да прецени дали светлината е от крайпътен обект или е от фаровете на автомобил и още по-малко би могла да прецени скоростта на този автомобил.

Настоява се, че е било нужно да се уточнят данните относно разстоянието, от което Д. е могла за пръв път да възприеме светлините на фаровете на управлявания от подсъдимия автомобил чрез провеждане на следствен експеримент в тъмната част на денонощието, каквото указание, според защитника, е било дадено от ВКС.

Противно на тези твърдения, в отменителното решение на ВКС не се съдържа указание за провеждане на следствен експеримент. Спестявайки усилия по предприемането на такова процесуално действие, ПАС не е предположил опорочаване на въззивното производство. За да се планира следствен експеримент, е нужно да съществуват предпоставки, които гарантират обективност и максимална точност на изводите. Това предполага опитните действия да бъдат проведени при условия, максимално сходни с тези, при които е протекло проверяваното събитие. В случая това би било непостижимо, като се има предвид липсата на техническото оборудване на управлявания от подсъдимия автомобил, каквото е било то при процесните събития, доколкото е установено, че при злополуката фаровете на този автомобил са били напълно унищожени. Отделно от това, ясно е, че повече от седем години по-късно крайпътната обстановка в района на злополуката не е останала в състоянието, в което е била към 21.05.2018 г. От тази гледна точка грешките при евентуалното ползване на експерименталния метод биха били гарантирани, а от тук гарантирано би било отрицателното им отражение върху достоверността на резултата. Не трябва да се подценява и справедливо отбелязаният от ПАС факт, че провеждането на следствен експеримент трябва да е съпътствано с осигуряване на условия за безопасност на участващите в него лица. Това изискване пряко произтича от чл. 167 НПК. Конкретните особености на евентуалните опитни действия по делото биха наложили провеждане на експеримента в условията на нощна тъмнина и при управляване на автомобил в крива на завой с висока скорост, а това неминуемо би злепоставило сигурността на участниците в провеждането му. При това положение и като се има предвид, че провеждането на следствен експеримент е допустимо само, ако са налице условия за пълно спазване на изискванията на закона, ПАС не е нарушил правилата за доказване, като е отказал да се ангажира с провеждане на следствен експеримент. Още повече, че поставеният от защитата въпрос е бил успешно решен по експертен път и обективно не съществува съмнение в достоверността на експертния извод, че нощната тъмнина и особеностите на релефа на пътния участък не са позволявали на Д. да възприеме движението на управлявания от подсъдимия автомобил преди неговото излизане от кривата на завоя и преди да е преодолял възвишението. При това положение ПАС не е имал основания да приеме, че за Д. опасността е възникнала, в един поранен момент, когато тя е могла да види светлините от фаровете на този автомобил. Изводите му в това отношение са основани на правилна преценка на автотехническите експертизи и разясненията на вещите лица, направени устно в съдебните заседания. Като водач на МПС тя е била длъжна да вземе мерки за безопасността на движението от момента на възникване на опасността за движението, т.е. в момента на излизане на л.а. БМВ-328 от кривата на завоя и изкачване на възвишението, когато този автомобил е станал за нея достъпен за възприемане за пръв път. Отдавна е разяснено в практиката на върховната

съдебна инстанция, че всеки водач на МПС е длъжен да реагира за избягване на опасност за движението при нейното възникване, т.е. тогава, когато обективно тя е станала достъпна за възприемане от него или при конкретните условия той поне би могъл и е бил длъжен да очаква появата ѝ. Когато водачът не е имал пред себе си възприятия, които трябва да го мотивират за наличието на възникнала опасност за движението и не е бил длъжен да ги предполага, моментът на възникване на опасността не би трябвало да се търси по-рано от фактическата негова възможност да възприеме пътното препятствие. В случая, предприемайки навлизане в платното за движение по ул. „П. В. В.“, Д. е могла и е била длъжна да очаква появата на други превозни средства на пътя, включително и от посоката, от която е приближавал управляваният от подсъдимия автомобил. Именно поради това тя е спряла на мислената стоп-линия на уширението и се е огледала в двете страни за приближаващи превозни средства и след като се е уверила, че такива няма, е навлязла в северната пътна лента. Обстановката с нищо не е подсказвала, че по същото време по същата лента се движи автомобил със скорост, двукратно надвишаваща разрешената. В този момент Д. не е могла, нито е била длъжна да очаква неправомерното движение на този автомобил, за да се поставя изискване към нея за съобразяване с него. Изненадата за нея е възникнала именно от неправомерните действия на подсъдимия по управление на автомобила му с превишена скорост, изключваща възможността му да спре в зоната на видимост, а не поради проявена от самата Д. непредпазливост. Предложената от адв. Д. логика принципно упреква и изключва въобще пребиваването на всеки друг автомобил, движещ се попътно на подсъдимия пред него и с разрешена скорост, защото този автомобил неминуемо би представлявал препятствие за автомобила на С. поради движението му със скорост, двукратно надвишаваща разрешената за градски условия.

Според адв. Д. въззивният съд е допуснал фундаментална неточност, приемайки, че моментът на потегляне от уширението и на навлизане на л.а. БМВ-318 в платното за движение е един и същ, което в развитие е предопределило неправилна преценка относно ред други правнозначими обстоятелства. Така оспорената констатация на ПАС обаче има своя доказателствено обоснован фундамент в показанията на свид. И. Д., според който след като Д. е потеглила с автомобила си обратно към града, тя е спряла на мислената стоп-линия на уширението, огледала се е за приближаващи от двете страни ППС и едва след като се е уверила, че такива няма, е предприела навлизане в платното за движение. На тези именно твърдения на свидетеля са се позовавали и вещите лица, за да приемат, че л.а. БМВ-318 е потеглил и е навлязъл в платното за движение едновременно, защото този въпрос е фактически, а не е проблем на експертно изследване. Те не са успели да отговорят единствено на поставения в съдебното заседание от адв. Д. въпрос за точното място в отбивката, на което Д. и Д. са направили престоя си и от което тя впоследствие е тръгнала преди да се включи в главния път. Логично вещите лица не са успели да дадат отговор на този въпрос, защото и той е от фактическо естество, а не е въпрос за прилагане на експертни познания. Свид. Д. не е успял да уточни на какво разстояние от платното за движение е навлязъл в крайпътната територия воденият от Д. автомобил. Липсват обективни находки, чрез които да се правят изводи в тази насока, като мястото не е било обект на оглед. Тази липса обаче с нищо не е попречила за пълноценното изясняване на причините и условията за възникване на произшествието, включително и за установяване на момента, в който за Д. се е открила видимост към пътя и пътната лента, по която се е движел управлявания от подсъдимия автомобил в този момент, както и относно момента, в който двамата водачи са се сдобили с взаимна видимост и отстоянията на автомобилите им в този момент от мястото на удара. По делото не е възниквал спор за невъзможността на Д. от мястото, на което е установила автомобила си за престой в отбивката от пътя, да възприеме билото на възвишението, като от снимковия материал, онагледяващ мястото на злополуката, ясно е видимо, че дървесната растителност наоколо е ограничавала видимостта ѝ. Това обстоятелство обаче е без всякакво правно значение, защото е категорично установено по експертен път, че не само в момента, в който Д. е тръгнала към платното за движение на ул. „П. В. В.“, но и в момента, когато тя е навлязла в платното за движение на тази улица, автомобилът на подсъдимия все още не е бил видим за нея, защото се е намирал зад кривата

на завоя на разстояние по-голямо от разстоянието на взаимна видимост между двамата водачи.

За да приеме, че Д. е изминала 9 метра от навлизането в платното за движение до мястото на удара, АС е ползвал експертните изчисления, обосновани с фактите относно хода на л.а. БМВ-318 – ускорително и косо, а не перпендикулярно на осевата линия. Затова и изчисленото от експертите разстояние е по-голямо от широчината на северната пътна лента.

В обобщение следва да се отбележи, че процесуалната дейност на въззивния съд не страда от претендираните от защитата недостатъци. Мотивите на въззивния акт следват очертания от процесуалните норми път. Налице е коректност, правилност и последователност в съжденията. Изводите за релевантните обстоятелства и факти са формирани в точно съответствие с информацията от събраните и допустими за ползване доказателства и експертни заключения, а аргументите на съда са обхванали всички доказателства, доказателствени източници и експертни изводи, като не е допуснато избирателно третиране на фактически обстоятелства и едностранчивост в подхода.

Възражението за неправилно прилагане на материалния закон е направено единствено в контекста на претенцията за допуснати от въззивния съд съществени процесуални нарушения при установяването на фактите. Поради това във връзка с него може единствено да се отбележи, че материалният закон е приложен правилно и в пълно съответствие с установените по делото фактически положения.

Касационната проверка не потвърждава и претенциите за явна несправедливост на коригираните чрез въззивната намеса наказания, било то поради тяхната прекомерна завишеност или поради необоснованото им смекчаване.

Според защитника на подсъдимия, въззивният съд е отказал да утвърди определеното при условията на чл. 55 НК наказание лишаване от свобода, въпреки че сам е приел за установен комплекс от многобройни смекчаващи обстоятелства, като каквито адв. Д. е посочил добри характеристични данни за подсъдимия; безупречно процесуално негово поведение; младата му възраст; оказаната от него помощ на пострадалите след злополуката; фактът, че извършеното престъпление е непредпазливо такова; това, че пострадалите са били без предпазни колани; възникване на произшествието в момент на извършване от Д. на забранена от закона маневра.

Това изисква на първо място да се отбележи, че за прилагането на института на чл. 55 НК не е достатъчна констатация за наличие на многобройни смекчаващи обстоятелства. Необходима е положителна констатация, че и най-ниското, предвидено в закона наказание би било несъразмерно тежко при конкретните обстоятелства. В случая обаче липсва водещата предпоставка за прилагане на този институт, а именно наличие на многобройни или изключителни смекчаващи обстоятелства. Констатация за наличие на такива обстоятелства отсъства от въззивния акт. В него процесуалното поведение на подсъдимия не е третирано като смекчаващ фактор, както твърди защитника. От неговата жалба е неясно какво се има предвид под „процесуално поведение“ в случая. Такъв аргумент е несъстоятелен, защото реализираното от подсъдимия поведение в процеса е било в рамките на предписаното от закона и дължимо от всеки обвиняем/подсъдим, като всяко отклонение от него подлежи на санкциониране.

Фактът, че възведеното обвинение е за непредпазливо престъпление също не е третиран като смекчаващ отговорността на подсъдимия фактор. Не би и могло, защото непредпазливостта е част от субективната страна на престъплението, като този факт е съобразен от самия законодател при определянето на параметрите на приложимите наказания.

Оказаната от подсъдимия помощ на пострадалите след инцидента също не е отнесена от въззивния съд към смекчаващите обстоятелства. Подходът е правилен. Фактът на оказаната помощ е съобразен при квалификацията на престъплението, като е обусловил прилагане на смекчената отговорност по чл. 343а НК. С това се изчерпва неговото правно значение, поради съществуването на забраната по чл. 56 НК.

Фактът, че загиналата Б. Т. е била без предпазен колан е коректно коментиран от въззивния съд, но отново не в разчетената от защитника насока.

Колкото до приноса на Д. за възникването на злополуката, този проблем е обсъден от ПАС с нужната професионална прецизност, като обосновано е отречена възможността той да бъде преценяван като смекчаващ отговорността на подсъдимия фактор.

Без съмнение съпричиняването, както и независимото извършителство, от наказателно-правна гледна точка имат значение при преценката относно тежестта на извършеното деяние и изискват съобразяване при индивидуализацията на наказателната отговорност.

За да се отчете принос на другия водач (преценен като съпричиняване или като независимо извършителство) за настъпването на общественноопасния резултат, неговото поведение задължително трябва да се характеризира с противоправност, а в случая по отношение поведението на Д. в конкретната пътна ситуация този елемент е налице, като се има предвид предприетата от нея маневра по извършване на обратен завой с нарушаване на надлъжната пътна маркировка. Но това не е достатъчно. Необходимо е от друга страна това поведение да е условие, без което ПТП не би настъпило. Именно това условие в случая отсъства, както правилно е преценил и ПАС, извършвайки напълно законосъобразна правна оценка на фактите. Допуснатото от Д. нарушение е създадо опасност за движението на подсъдимия, която обаче е била преодолима при негово движение със скорост от 50 км/ч. При предприетото от него движение с избраната скорост той е направил неизбежен конфликтът с управлявания от Д. автомобил при всяка негова позиция и движение, включително и в случай, че тя бе избрала да се включи в платното на ул. „П. В. В.“, поемайки по северната негова лента със завой надясно от най-десния край на уширението. Дори и в този случай, движейки се със скорост повече от два пъти над разрешената, управляваният от подсъдимия автомобил би настигнал колата на Д. и удар отново би настъпил, като експертната преценка е категорична, че този удар би бил с не по-малко тежки последици, напротив, той би zlepоставил още по-тежко здравето на Д.. Несъстоятелен в тази връзка е аргументът на адв. Д., че поради предприетото от подсъдимия отклоняване на колата му в ляво с навлизане в лентата за насрещно движение, конфликтът с л.а. БМВ-318 би бил избегнат. Това отклонение е безусловен по делото факт, но то е предприето в конкретно възникналата пътна ситуация и при вида на маневриращия върху платното за движение и за обратен завой л.а. БМВ-318. Да се приеме, че това би било поведението на подсъдимия при всяко друго развитие на пътната ситуация е лишена от фактологическо оправдание хипотеза, несигурната реализация на която изключва ползването ѝ за съдебните изводи.

Продължителността на наказателното производство надхвърля разумната продължителност на производство с предмета и обема на настоящото. Въпреки това, когато се преценява относителната тежест на този факт и влиянието му върху размера на приложимото наказание, неизбежно се налага да бъдат взети предвид причините за забавянето. Водещ в случая фактор, макар и не единствен, са се оказали пандемичните условия в страната в периода от 2020 г. до 2022 г., в които е протекла част от първоинстанционното съдебно производство. В тези именно условия многократното отлагане на съдебните заседания е било наложено поради заболявания на страни, а не е било по причини, дължащи се на съда. Доколкото обаче забавянето е факт, този факт, наред с останалите, значими в това отношение обстоятелства, е съобразен при определяне на наказанието близо до минималния законоустановен размер.

Що се касае до твърдението на защитника за наличие на положителни данни относно личностната на подсъдимия (извън самото деяние), констатацията за такива е направена и в присъдата на ОС-Хасково и във въззивното решение. Тези данни са разгледани като смекчаващо обстоятелство, наред с липсата на предходни осъждания на С., това, че продължава образованието си и изразеното от него критично отношение към извършеното и съжаление.

Обществената същност на подсъдимия обаче се определя и от други обстоятелства, ненамерили място в жалбата на защитника, но справедливо отчетени от съдилищата.

Отчетен в тази насока е изтъкнатият и от частното обвинение факт на предходното санкциониране на С. за нарушения на правилата за движение по пътищата. За краткият си една 17-месечен стаж като водач на МПС той е бил двукратно наказан за нарушения на правилата за движение по пътищата, при това свързани отново с режима на скоростта.

Изследването на обществената опасност на личността не може да се абстрахира и от деянието и от неговата конкретна тежест, както вярно са отбелязали въззивният съд и повереникът на частните обвинители. Извършеното престъпление е непредпазливо, а прокурорът е приел като форма на непредпазливостта по-леката – небрежност. Няма как да се пренебрегне обаче начинът, по който в конкретния случай тази непредпазливост е получила изява. Чрез избора на скорост над разрешената за движение в градски условия още преди мястото на злополуката подсъдимият е създал пред предприетото от него пътуване перманентен риск от настъпване на тежък резултат, оставайки безучастен към страха и молбите на С. С. да намали скоростта. Този избор, наред с факта на предходното му санкциониране по административен ред за нарушения по чл. 21, ал. 1 ЗДвП, сочи в конкретния случай на упорита нагласа на подсъдимия към неспазване на правилата за движение относно скоростта и понижен самоконтрол, право пропорционални на обществената му опасност като водач на МПС. Не може да се пренебрегне и фактът, че в конкретния случай изборът на неразрешена скорост не е бил продиктуван от възникнала екстремна ситуация, която да е изисквала непременно бързото придвижване на С., а е бил безотговорна проява, в която израз са намерили собственият му характер и сериозен дефицит в дисциплината му.

Като утежняващо вината на подсъдимия се откроява и друго обстоятелства, идентифицирано както от въззивния съд, така и от частното обвинение. Касае се за тежестта на самото нарушение на правилата за движение, намиращо се в причинна връзка с произшествието и с неговия резултат. Механизмът на злополуката налага това нарушение да бъде оценено на самостоятелно основание сред отегчаващите вината и отговорността фактори, извън значението му на съставомерно обстоятелство.

Правилото по чл. 21, ал. 1 ЗДвП е с фундаментална за безопасността на движението важност, като нарушаването му поначало е свързано с изключително висока степен на риск от възникване на произшествие. В случая, както неведнъж бе отбелязано, величината на избраната от подсъдимия скорост е надхвърляла повече от два пъти разрешената за движение в градски условия. Това само по себе си определя висока обществена опасност на извършеното деяние. От друга страна, тази скорост подсъдимият е предпочел за придвижване в града във вечерен час, в който появата на пътя и на други участници в движението е била закономерна и при липсата на какъвто и да е практически опит като водач на моторно превозно средство, на който да разчита за справяне при неблагоприятно развитие на пътната ситуация. Тези факти, както и пренебрежителното му отношение към риска, който поведението му е създало и за пътувалите с него Г. С., С. С., Ж. А.-К. допълнително завишават тежестта на извършеното. Тук е редно да се подчертае изрично като фактор, завишаващ тежестта на извършеното младостта, както на загиналата Б. Т. – 14-годишна към датата на злополуката, така и на останалите спътници на подсъдимия – Г. С. – 14-годишен по същото време, С. С. – 16-годишна и Ж. А.-К. – 14-годишна. С. е имал съзнание за този факт, като се има предвид, че между тях и него е съществувало предхождащо познанство. Тяхната все още детска възраст и предопределената от тази възраст завишена тяхна доверчивост са поставяли пред него още по-високи изисквания за отговорно и безопасно управление.

Не е останал извън съдебното внимание и отбелязаният от частното обвинение факт на причинените с престъплението несъставомерни увреждания на С. С. и на М. Д..

Несподелима е обаче претенцията на повереника за отчитане като утежняващ отговорността на подсъдимия фактор осъждането му за престъпление по чл. 343б, ал. 3 НК, случило се година след инкриминираното деяние – на 10.07.2019 г. Отговорността на деца не може да се обуславя от последващи негови престъпни прояви, за които той носи отделна наказателна отговорност.

Извън посочените обстоятелства, релефно в случая се откроява един, неидентифициран от въззивния факт, смекчаващ отговорността на подсъдимия. Квалификацията по чл. 343а, ал. 1, б. „г“ вр. чл. 343, ал. 4 вр. ал. 3, б. „б“ НК и съпътстващото тази квалификация наказание са приложими, както когато с деянието е причинена смърт на едно лице, така и в случаите на повече от един смъртен случай (съпътствано и в двете хипотези с причиняване на средни и/или тежки телесни повреди на едно или повече лица). Затова в ППВС № 1/1983 г., т. 4 върховната съдебна инстанция е указала по задължителен за съдилищата начин, че в случай на причинена смърт на едно лице, телесните повреди, т.е. по-леките престъпни резултати се вземат предвид като смекчаващи отговорността обстоятелства при определяне на наказанието. Това указание е важно и понастоящем.

Така внесените корекции в съображенията, с които въззивният съд е изменил правното основание за определяне на наказанията и техния размер не превръщат тези наказания в несправедливи по явен начин, изискващ връщане на делото с даване на поначало незадължителни за въззивната инстанция указания относно тяхното увеличаване (арг. от чл. 355, ал. 1 НПК).

Неизпълнимо е заявеното с касационната жалба на защитника искане за прилагане на института по чл. 66, ал. 1 НК по отношение изпълнението на наказанието лишаване от свобода. Фактът на упорито рецидивиращото поведение на подсъдимия в нарушение на закона и в частност, на правилата за движение по пътищата, бележещ категоричност на отказа му да се съобрази и да подчини поведението си на тези правила, интензивността на допусканията от него, при това сериозни по тежест нарушения на тези правила, изискват по-интензивно институционално въздействие, каквото е прецененото като приложимо от въззивния съд чрез ефективното лишаване на С. от свобода.

Водим от изложеното и на осн. чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 76 от 28.04.2025 г., постановено по ВНОХД № 244/2024 г. на Пловдивския апелативен съд

Настоящото решение е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____